

VERSOPOLIS THREE

house for migratory birds

куќичка за
птици-преселници

Gjoko Zdraveski

Translated from the Macedonian
by Lazar Popov, Scott Stewart & Luke Crane

Versopolis at Ledbury Poetry Festival

2015

Published by
Ledbury Poetry Festival
The Master's House, Bye Street, Ledbury
Herefordshire HR8 1EA
UK

www.poetry-festival.co.uk

Copyright © Gjoko Zdraveski 2015
Translations © Lazar Popov, Scott Stewart, Luke Crane 2015

Designed & typeset in Arno
at Five Seasons Press, Hereford
www.fiveseasonspress.com

and printed on Five Seasons book-quality recycled paper
by Impact Print & Design, Hereford

With the support of the
Creative Europe Programme
of the European Union

VERSOPOLIS

is a unique, Europe-wide platform.

*It gives emerging European poets
the chance to reach an audience beyond
the boundaries of the language they write in
by translating and publishing their poems
and inviting them to perform at festivals.*

GJOKO ZDRAVESKI graduated at *Blaže Koneski* Faculty of Philology in Skopje. He works as a Macedonian language teacher at the Faculty of Philology in Nish. He writes poetry, short prose and essays. He has published two books of poetry *Palindrom so dve n* (*Palindrome with Double 'N'*), 2010, and *kukjichka za ptici preselnici* (*house for migratory birds*), 2013. Together with several other poets from Serbia and Macedonia, he has published the book *Tortu kroz prozor* (*A Cake through the Window*), 2010. His poems are published in several anthologies of young poetry: *Van kutije*, antologija nove poezije JU-prostora (*Outside the Box, Anthology of New Poetry from the Yugoslavian Countries*), 2009; *Nov makedonski haiku-bran* (*A New Macedonian Haiku-Wave*), 2011; *Veterot nozi ubavo vreme*, antologija na najmladata makedoska poezija i proza (*The Wind is Bringing Good Weather*, an anthology of the youngest Macedonian poetry and prose), 2012; *Lirski Dodekameron*, antologija na mladata makedonska poezija (*Lyrical Dodekameron*, an anthology of young Macedonian poetry), 2012. He has been translated into Serbian, Croatian, Slovenian, Bulgarian, Czech, Spanish, French and English. For the last seven years he has regularly participated in the Struga Poetry Evenings Festival within Nights without Punctuation. He has also taken part in poetry festivals of the region, among which are: *Trgni se! Poezija!* (*Wake up! Poetry!*), Belgrade, 2013; *Mlade rime* (*Young Rhymes*), Ljubljana, 2013; *Lirikonfest* (*Lyricconfest*), Velenje, 2014. He works as a literature editor of the *Reper* (*Benchmark*) electronic magazine and he is part of the independent *Buden teatar* (*Wakeful Theater*).

It should be stated right away and assuredly that *Palindrome with Double 'N'* is a beautiful collection of love poems, a kind of revival of the simple, and yet deep, cohesion of love and poetry in the Macedonian language, by one of the best representatives of the new generation of Macedonian literature and philology. The praise of love in this short collection of poems is concentrated, tender-hearted, serene, simple, and yet wise, and in a way, it reminds one of Koneski's poetry.

In this age of cynicism, the ode of love in this collection of poems is one of the more beautiful reading texts of the new generation of poets to which Zdraveski belongs. Love per se is overabundant and excessive, but it belongs only to the calm, serene, prepared, complete, connected people, to those that love — Zdraveski's poems are

based on this paradox. The four cycles testify to the same belief: the morning at the beginning of this collection of poems and the morning at the end of it are not the same, but they are part of the same cosmology. Throughout this book of poems we recognize the echo of the fast world, world of enemies, of instant communication, text messages, microphones, web-cameras, messengers, but this world calms down in love, it is conquered through love.

Its intertextual games and puns are announced in the very title of this poetic manuscript: the best known onomastic palindrome (the name Ana) acquires one more 'N', and therefore Andrey Nikolaevich Bolkonski (whose lyric texts appear between the cycles) dedicated the book to Anna Petrovna. Despite its allusive component, the consistency of the poetic manuscript is shaped through love, which is its thematic motif: all the poetic texts modulate the love moods and nuances, always placed within deeply personal, and yet recognizable, life situations.

The book *little house for migrating birds*, the second book of poetry of this young poet, Gjoko Zdraveski, consists of poems and poetic recordings which bear within themselves the angst of revenge toward space, angst of travelling, of the immigrant who, tired of bridging borders, lost his will to travel, so he devoted himself to a quest for peace, similar to the flowing of the river to the sea, similar to the unification of the Atman with the Brahman.

Throughout the poems of the young poet Gjoko Zdraveski we can see the restlessness of the quest, the fear of what he is going to find, the fear of the possibility of the quest. We can see the restlessness which emerges when someone is cramped in the veins of his own soul, and wants to find the way out, but the world is too impure and suffocating to enter it.

Gjoko Zdraveski's poetry is characterized by a certain charming avant-gardism, which comes as a result of the open mind and refined sensibility of the young poet, equally prone to Luddism and sophistication. It characterizes itself and the poet as a recognizable literary existence within the new Macedonian poetry, especially the work by young authors.

слобода

1.

дедо ми со тараби си го омеѓи дворот
и така доби парче земја,
ама го загуби светот.
а потоа почна и тоа свое парче земја
да го преградува и
да им дава имиња на бавчите.
а јас бев дете и најмногу ги сакав
вратничките што ги спојуваа.

2.

забодуваме колци-меѓници,
цртаме карти со некакви граници
и ставаме таму луѓе
што ни буричкаат по торбите
и нè прашуваат каде патуваме
како да им е тоа стварно важно.

gdje se putuje, gojko?

ме прашува меѓничарот во пет часот
наутро, а јас, уште неразбуден, му велам: дома.
а си мислам:
по земјава
или угоре-удолу? во просторот
или во времето? сега
или секогаш и во вјеки вјеков?

3.

векови сме далеку од слободата.
затоа што сè уште од туѓите синцири
се ослободуваме. и не го чувствуваме
во утробата клучот од ќелијата
во која сме заробени.

freedom

1.

my grandad enclosed his courtyard with a fence
and thus won a plot of land,
though he lost the world.
and then he started to partition
that plot of land and
name the gardens.
I was a child and I loved most
the little connecting doors.

2.

we stake in poles – bounds,
we draw maps with some boundaries
and place people there
that scan through our bags
asking us where we are going
as though it really mattered to them.

where are you heading, gojko?

the border guard asks me at five o'clock
in the morning, and I, still not fully awake, say to him: home.
while thinking to myself:
back and forth the earth
or up and down? in space
or in time? now
or always and for eternity?

3.

we are centuries away from freedom.
for we still set ourselves free from
other people's chains. and we do not feel
in the guts the key from the cell
in which we are locked.

забораваме дека кафето што го пиеме
за да се разбудиме е содржано во
талогот на дното од шолјата.

секој ден за неа зборуваме. дури и
да запееме се дрзнуваме. само,
тоа го правиме болни. со страв
полни, наместо со љубов.

4. земја. црвено.

слегувам во своите подземни одаи.
во темелите. таму кај што уште
старите мои закопале нешто.
слегувам од сиот свет скришум. сам
од себе го крадам клучот.
долу е циблина. од студенилото дури
оган гори. дури пече ко жар на гола кожа.
и мравки лазат. од мраз, од страв, од јанса.
буричкам со кандилце в рака.
тарашкам по теглите со слатко,
со горко, со поткиселено.
чепкам по сето поминато низ мене.
по сето поминато пред мене.
со ноже пуштам воздух
да излезе смрдеата.
ја тргам мувлата што се фатила одозгора.
вдишувам длабоко. со прст пробувам.
тегла по тегла отворам. ја тргам мувлата.
вдишувам длабоко. со прст пробувам.
тегла по тегла.
дур не најдам зошто толку боли.
и до кога.

we forget that the coffee we drink
to wake up is contained
in the residue at the bottom of the cup.

every day we talk about it. we even dare
sing about it. it's just that,
we do so ill. full with
fear, instead of love.

4. earth. red.

I descend to my subterranean chambers.
to the foundations. where back in the days
my folks buried something.
I descend stealthily, hiding from the world. I steal
the key from myself.
it is gelid down there. even fire is burning
from the chill. it burns like embers on bare skin.
and goose pimples. because of the ice, fear, foreboding.
I reach forth with a candle in my hand.
I search through the jars of sweets,
bitter, slightly liquorice.
I sift through all that has passed through me.
all that passed before me.
I let the air out with a knife
so that the stench may leave.
I remove the mould spreading on top.
I take a deep breath. get a taste with my finger.
jar by jar I open. I remove the mould.
I take a deep breath. get a taste with my finger.
jar by jar.
until I find why it hurts so much.
and until when.

погледите ни се бездомни

ништо не знаеме едни за други.
не знаеме ништо за јансата и кабаеотот
што се кријат во брчката
од вкочанетата насмевка
на тој спроти нас. во потта
на дланките не го препознаваме
стравот од смртта и
другите привремени разделби.

на „како си?“ одговараме со
„добро сум“, а во себе продолжуваме
да си ја прераскажуваме приказката
што нè скорнала од сонот.

погледите ни се бездомни, просат
леб од случајните минувачи.

our looks are homeless

we know nothing about each other.
we know nothing about the foreboding and the flaw
hiding in the wrinkle
from the petrified smile
of the person on the other side. in the sweat
of our palms we cannot tell
fear of dying and all other
temporary goodbyes.

to 'how are you?' we answer
'fine, thanks,' and inside we continue
to tell the story
that has plucked us from our dream.

our looks are homeless, begging
for bread from passers by.

телото памти сè

треба со денови да се седи мирен.
со затворени очи да се молчи. но
да се биде буден и да се набљудува.
треба со денови, малку по малку,
трпеливо да се остри умот.
да не му побегне ниту еден јадеж
под носот, ниту една морница
по грбот, ниту една игра на нервот
од врвот на главата до стапалата.
треба отстрана да се биде и да се
набљудува. без страст на навивач.
без суд. без фрлен камен. без лутина,
но и без радост. без копнеж. туку така.
простум. од просторот и времето надвор.

и дури тогаш може да се почне.

оти телото памти сè.
и стравот на мајка ти дури
додека си ѝ се превртувал
во утробата.

the body remembers everything

one should sit still for days.
be quiet with his eyes closed. but
be awake and observe.
for days on end one should, bit by bit,
patiently sharpen up the mind.
not let even a scratch under the nose
fly off, not even a dimple
along the back, a shimmer of the nerve
from the top of the head to the heels.
one should stand on the side and
observe. bereft of passion of a supporter.
free of judgment. no stone cast. no wrath,
but no joy either. free of yearning. just as is.
prostrate. without the space and the time.

and only then can one start.

for the body remembers everything.
even the fear of your mother
as you were turning in
her womb.

напуштање на храмот

*некој со ноќи влегувал во храмот
и со лажиче ги сркал
очите на светците*

мислел така тој ќе прогледа

долго го напуштав храмот
му се навраќав на секое ќоше
на секоја пукнатинка
одново и одново во круг
со дланките поминував
по сидовите
ги затворав очите
и ги впивав мирисите
за да останат во мене засекогаш

му се навраќав така со денови
со месеци
миговите стануваа векови
надвор од него

со години влегував во него
му се враќав по патувањата
со години во него се молев
и се исповедав
легнував на студениот камен
и со увото прилепено
наслушнував
секојпат
мислев ќе чујам нешто
ново нешто
што не знам

а од неодамна веќе нè нема
ни храмот во мене
ни мене во храмот

departing from the temple

*night in night out someone would enter the temple
and slurp with a teaspoon
the eyes of the saints*

thinking that he would thus be able to see

for a long while I was departing from the temple
I'd go back to every corner
every crack
over and over round in circles
with my palms I'd stroke
the walls
I'd close my eyes
and imbibe the fragrances
so that they will stay within forever

I'd go back to it for days on end
for months
moments grew into centuries
outside of it

for years I'd enter it
I'd go back to it after my travels
for years I'd pray in it
and confess
I'd lie on the cold stone
and with my ear to the ground
and listen in
every time
I thought I'd hear
something new
that I don't know

and as of late we no longer are
either the temple in me
or I in the temple

[Translated by Lazar Popov

понекогаш сум **празен**
како последниот автобус
скопје – ниш

само два-тројца пандури
што службено патуваат
до куманово

граница

автобусот мириса на собуен чевел
и утринско зевање на
конзерва пиво

пушачите сенсаат на ладното

новите
нервозно чекаат да си земат бројче
за багажот што го даваат

оние што заминуваат
се врткаат наоколу
се плашат
да не остават случајно нешто зад себе

возачот се навалил дремливо
на дланката
и чека знак
за преминување на границата

sometimes I am **empty**
like the last bus
skopje – niš

only two or three cops
that officially travel
for kumanovo

border

the bus smells of shoes
and morning yawns of
canned beer

smokers shift in the cold

new arrivals
wait nervously for the number
for their baggage

those that are leaving
hang around
they fear
they accidently left something behind

the driver leans drowsy
on his palms
and waits for the sign
to cross the border

куќичка за птици-преселници

моето лево рамо
е лулашката
од твојот сон

во неа го преспиваш
утринското молчење на старците
што пијат кафе по терасите

солитерот ни го затскрива
сонцето
или нас нè сокрива од него

стапалата
отсокриени се гушкаат
на дното од креветот

прозорецот ширум отворен
голтнал партал небо
распарано од
среќа избројана до десет

во аголот
пајак-бродоломник
крои планови
за нов дом

нашиот е
куќичка за птици-преселници

ние сме
бротче од хартија среде потоп
кое копнее
по копно

house for migratory birds

my left shoulder
is the swing
from your dream

you sleep in and miss
the morning silence of old men
who drink coffee on terraces

the high-rise that obscures
the sun
or we hide from it

feet
uncovered are hugging
in the bottom of the bed

the window wide open
swallowed rag sky
torn from
happiness counted to ten

in the corner
a spider, shipwrecked,
stitching plans
for a new home

ours is
a house for migratory birds

we are
boats of paper in a middle of a flood
longing for ground

ДОМ

молкот во утробата се учи.

— н. маџиров

правиме куќичка
од столчето
префрлајќи дебело ќебе
преку него.

создаваме свет
само за себе,
во кој ништо друго не постои,
само тишината
на нашето дишење.

home

silence is learned in the womb.

— n. madzirov

we make a house
from a chair
putting a thick blanket
over it.

we create a world
only for us,
there is nothing else,
only the silence
of our breathing.

знаци

кога бев малечок
го вежбав својот невешт автограм
на замагленото стакло
од стариот црвен автомобил

денес на стаклото од туш-кабината
со показалецот испишувам
знаци што не ги разбирам

знам само дека доаѓаат
од некое подалечно детство

signs

when I was a little boy
I practised my own sloppy autograph
on the foggy glass
of the old red car

today in the glass of the shower
I pen marks with my index finger
that I cannot understand

I know only that they come
from an even more distant childhood

[Translated by Scott Stewart & Luke Crane

